

LA VEU DEL VALLÈS

SETMANARI IL·LUSTRAT, LITERARI

Y DEFENSOR DELS INTERESSOS MORALS Y MATERIALS DE LA COMARCA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Ripollet, trimestre. 1 ptas.
 Fora de la vila, trimestre . . 1'50 "
 Extranjer y ultramar l'any . 9' "

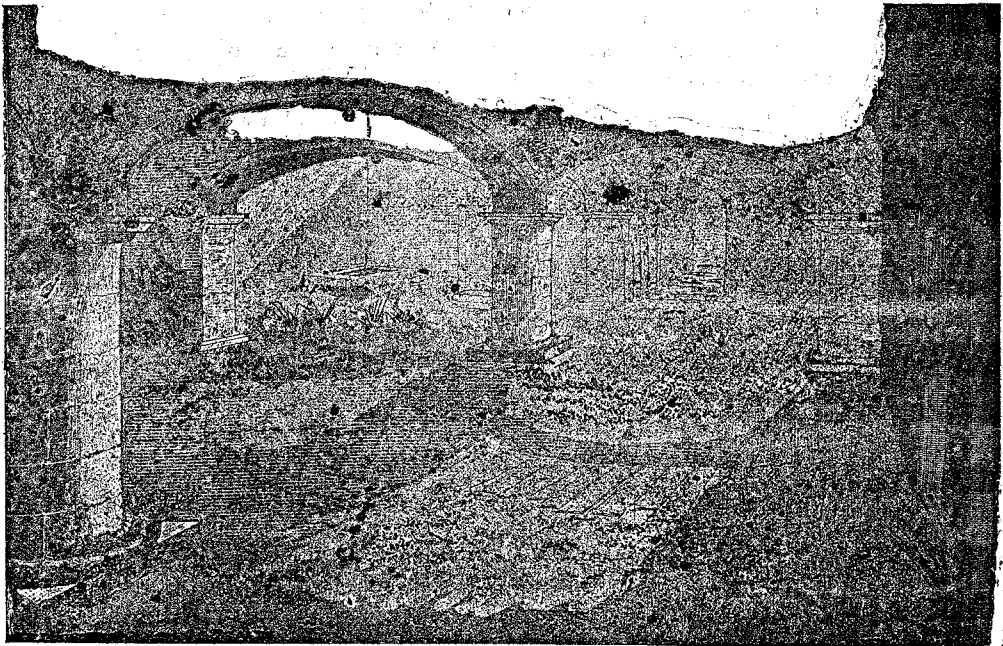
DIRECCIÓ
REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 Carrer del Mitj-dia, 5

La correspondenc'a al Director.
 Los originals no 's retornan

PREUS DE VENDA

Un número 10 cénts.
 " " atrassat . 15 "

ANUNCIS À PREUS CONVENCIONALS

LA GARRIGA. Pati de ca'n Casellas. Dibuix de F. J. Garriga, croquis de R. Arabia y Solanas.

CORRENT LO VALLÉS

En la Garriga se troba la casa anomenada d' en Casellas ahont se conservan vestigis d' antiquíssimas construccions, no ben definidas, propia de la noble familia Roselló coneguda per ca'n Tarrés.

La disposició especial de las arcadas sembla probar que no s' acabá la obra y que es sols un comensament. La porta de la dreta condueix á unas habitacions ab volta ahont vá á pasar lo regaró que 's veu en primer terme, y que engull l' aygua termal destinada als banys. Aquesta aygua neix en lo mateix pati y te (segons se diu) 4 ó 5 graus de temperatura mes que la dels altres establiments del poble, tots los quals la tenen que bombar. Aixó feu sen dupte que la tradició, digui que, es aquesta la primera casa de banys, ja alsada pels romans, y que en ella morí, en lo moment ó poch després de banyarse la filla de Wifredo, Chixilona, monja de Sant Joan de Ripoll, (avuy de las Abadesas) quina sepultura 's troba en la Ermita de Nostra Sra. del Camí, propietat també de la familia Roselló, y de quina portada ne reproduhirem los capitells en un de nostres passats números.

En un dels cuartos anteriors se hi veuen sis ó set tinas de mamposteria, disposadas com cubells de fer bogadas, unas al costat de las altres en las quinas encare avuy s' hi banyan molts pagesos y altre gent de la comarca; es duptós no obstant que alló, siguin los primitius banys com algú ha suposat.

Mes probable es que, no acabat l'edifici, se destinés l' aygua calenta á la obtenció y purificació del oli, quina aplicació té actualment tota aquella part mitj soterranea del edifici. De tots modos, la construcció de las voltas, fetas totas de pedretas y morter (ó potser ciment) y la solidesa de las columnas del pati indican clarament que la obra es molt antiga y d' importancia.

Per aixó reproduhim avuy son pati convensuts de que, aixís cumplim nostre objec-

te de ilustrar á la opinió y donar á conèixer, principalment, lo mes important que guarda la terra vallesana.

A fora de la casa y á la dreta de la entrada hi ha grabat sobre pedra un escut, que es probable siga lo de la familia y representa una creu sobre una enclusa.

La entrada es molt típica, puix forma un petit porxo; sobre del cual avansa paral·lament á la fatxada lo primer pis; aixó indicaria probablement que la casa era un establiment de banys ó estigué destinada á serho, puig en tot lo poble no s' en troba cap mes que presenti igual ó parescuda disposició.

La electricitat atmosférica y sos efectes

II.

Un cop esplicada la manera com los fluïts se convinan y altres cosas que pasan en la combinació, podrém entrar de ple ha explicar los efectes del terrible agent natural.

Los efectes que causa lo llamp al dar contra la superficie terrestre, póden ser de tres clases; *Químichs*, *Físichs* y *Fisiológichs*. Citarém exemple de cada un d' ells.

Los primers ó siguin los *Químichs*; si be alguna vegada son de trascendental interés, las mes de ellas se reduix á combinar l' oxigeno ab lo nitrogeno que existeix en la admosfera, donant lloch al acit nítrich, y á unir aquet ab l' amoniach y la cal, formant los nitrats corresponents.

Lo especial olor que se sent en alguns llochs ahont la descarga, se verifica, es degut á la formació del ozono ó sigui l' oxigeno condensat y no al sulfuros per mes que á primera intenció aixís se cregui. Los efectes físichs ja son mes temibles; se divideixen en tres clases, *Calórifichs*, *Mecanichs* y *Magnétichs*.

Lo llamp encent las sustancias combustibles, font los fils y fins las cadenas de ferro mes consistentes; volatilisa l' or y vitri-

fica la sorra. Com á exemple se cita lo següent. En 1827 caigué sobre de un bàrco lo terrible meteoro y duya tal potencial que arribá á fondre una cadena de 40 metros de llarch per 6 milímetros de gruix, las anellas de que estava formada. En alguns terrenos se han trobat cilindros de alguns metros de arena vitrificada per la acció de la descarga donantse á aquets tubos lo nom de *fulgoritas*. Als efectes *Calorífichs* segueixen los *Mecánichs*; lo llamp pulverisa grans pedestals, arrenca y destrossa arbres enters per alts y arrelatats que estiguin, desfá, esmicola potentas muralles y grandiosos edificis.

Com particular exemple se cita la destrossa de la monumental columna de Mazagran en la Argelia, Servia; la citada columna servia, daba suport á una colosal estatua de la victoria y descansaba sobre de un grandios pedestal y la energia del llamp arribá á tal extrém que del pedestal sen trovaren francament á 15 metros de distancia; la columna quina ánima era de ferro desaparegué, anant los trosos en totas direccions com si fossen projectats per la dinamita, anant ha parar en los edificis proxims, que si produhiren grans perjudicis, la estatua que fou la primera en rebrer, la deixá completament destruïda, y lo mes notable del cas fou que, la balustrada de fundició que rodejava 'l monument, va quedar á micas. Altres de no menos curiosos y sorprendents podrian citarse també.

Efectes *mecánichs*. Molts variats y singulars son los efectes de aquesta classe observats en certas descargas. Se ha observat en certas ocasions que las brújulas del navilis perden per complert lo magnetisme, canviant los pols, donant lloch á que en moltes ocasions se perdessin los barcos; altres vegadas los efectes de acer son energicament imantats. Los efectes *fisiològichs* son molt variats y los mes endoladors y temibles; la mort de homes y animals, cremaduras de més ó menos consideració, epilepsias, parálisis, sordera, fractura de osos;

síncopes, feriduras, excitacions nerviosas y altres accidents y conncions pot ser efecte del llamp; com també, si be pocas vegadas, la curació de enfermetats antigas que ab res se podian curar. A Fransa després de una detinguda observació doná per resultat que desde l' any 1834 á 1863 arribaren las víctimas á 880 de las quals tant sols 230 eran donas, essent més numerosas las desgracias en los departaments elevats que en los situats al nivell del mar segons las estadísticas.

De lo dit se desprent que en los edificis alts, lo perill es mes gran, igualment que en punts separats y majorment si existixen conductors metàlichs, cadenas, armas, etc.

Los únichs remeys que han réceptat los sàbis, per combatre los efectes del citat meteoro son; per las personas, usar vestits de seda en un dia de tempestat per la sencilla rahó de que, essent la seda cos mal conductor de la electricitat quedan destruits los efectes que pot causar; per los edificis lo célebre físich Nort América Franklin inventá lo conegut aparato denominat *Para llamps* qual teoria es de tothom ben coneguda.

J. M. y D.

LO PAPALLO

(FAULA)

Quant á la posta
lo sol anava
una vesprada
de la tardor,
joliu volava
per l' arboreda,
mes que la gebre
blanch papelló;

prompte, festívol
se deturava
sobre llurs càlsers
d' hermoses flors,
prompte, altre volta
batent ses ales
se remontava
envers lo sol....

y altre vegada
son vol paraba
sobre joyosa

corola de or...
una per una
de mils floretes
foll aspirava
lo perfum dolç,

y entre volades
y mes volades,
y entre tan soptes
revolucions,
ovirá en l' altre
d' altivol roure
molt argentada
relluhentor;

creyentse un tálam
de belles fades
corrént s' hi tira
sedent d' amor....
mes ¡ay! se troba
pobre volátil
no pas en tálam
¡en greu presó!

Lo que ell ne creya
temple de fades,
sols infern n' era
pro, sense foch...
n' era trenyina,
teixit de bades
del mal insecte
devorador.

¡Oh, juvenesa,
pren eix exemple,
guiar no 't dexes
per il·lusions,
no vulgas caurer
com papallona
dins la ponsonya
d' aytals presons!

ANTONI ISCLA COMPTE.

CRÓNICA

Al entrar nostre número anterior en màquina, nos arribá la trista nova de la sensible mort de D.ª Rosa Anglada Vda. de Boniquet; virtuosa senyora molt coneguda en nostra vila; per lo qué, al enviar lo mes sentit pésam á s'atribulada familia; al desitjarlos hi una cristiana resignació, fem vots á Deu per l' anima de la difunta. Q. D. L. H. P.

Per las diadas de Nadal, Sant Esteve y Cap d' any, tinguerem lo gust d' assistir á las funcions infantils ab que las Germanas Dominicas residents en aquesta vila organissaren en una de las dependencias del col·legi de Sant Joseph que está á son càrrech.

Las festas, que 's vejeren molt concorregudas, foren una elocuent mostra dels avessos que en dit establiment fant las noyetas que hi concorren, sortintne tothom sumament complascut després d' haber contemplat á sos fillets com gosaban en las disertacions y dialechs.

La societat coral *El Vallés* acordá pera 'l dissapte 9 del corrent la celebració de una festa á ca'n Cot á benefici d'en Joanet del Pigadet.

En lo vinent número 'n parlarém.

Per la diada dels Reys se repartiren entre las familias necessitadas d' aquesta vila, la cantitat de 150 pessetas, regalo que 'ls feu lo caretatiu y digne diputat á Corts por aquest districte, D. Timotec Bustillo y López.

Lo ball que diumenge á la tarde doná en son local la societat *La Violeta* fou degut á que, aprofitant l' estada en nostra vila de l' orquesta de Sabadell *Los Euterpienses*, y ab l' intent de donarse á conèixer executaren los números del programa per un módich preu.

Lo ball ab aquest elicient resultá molt animat.

Sembla que en vista de la bona acullida que 's dispensá á dita orquesta los carreters d' aquesta vila, tractan de llogarla per la diada de Sant Antoni Abat.

Hem rebut ¡' *Almanach Escolar* que regala lo Colegi Academia de Sant Joseph de Barcelona á sos amichs, y favoreixedors, quin directó es nostre amich D. Magi Martí y Bargau, ben conegut dels ripolletenchs, puix que ab sa familia bé á passar l' istiu en aquesta vila.

Conté dit almanach á mes de la acostumat en publicaciones de tal mena, alguns variats y triats treballs.

Agrahim lo envio.

En lo *Centre Excursionista de Catalunya* ha donat D. Norber Font y Sagué una important comfencia, titolada "Lo Vallés, circumtancias naturals é históricas que determinan aquesta comarca". Treball premiat en lo darrer Certament celebrat á Granollers.

Comprent dit trevall los següents capi-

tols: Formació geologica; Petrogràfica; Orografia; Hidrografia; Determinació de la comarca; Clina y extensió superficial; Agricultura, industria y comers; Produccions, monedas y midas; Primers pobladors; Divisions de Catalunya; Sot-vagueria del Vallès; El Vallès es la documentació y en la historia eclesiàstica; Fets històrics del Vallès y Derreras divisions del Vallès.

Per lo que acabem de apuntar no cal dir si fou aplaudit dit treball per la distinguida concurrencia que l' escoltà, aixis com si fou felicitat l' intel·ligent y actiu senyor Font y Sagué.

Degut á l' amabilitat que 'l caracterisa, publicarem en algun dels números pròxims alguns fragments del treball del senyor Font y Sagué que expresament nos ha remès pera LA VEU DEL VALLÈS creguts com estém que serà del agrado de nostres llegidors.

Granollers. L' enfermetat que desde algun temps bé molestant al nostre benivolgut senyor Rector y Degá del Vallès Mossen Pere Jaume Barba, ha vingut á presentar-se ab estat tant alarmant que se l' ha sagramentat, acte que á pesar de verificarse á las cinch del matí, fou una verdadera manifestació de las moltas simpatias que en la vila té tant exemplar sacerdot.

Sembla que per ara s' ha iniciat una mica de millora.

Tot l' interés que hi te la població es lo nostre y ab aquest objecte fem vots á Deu pera que li conservi.

—Lo moviment parroquial en aquesta vila durant l' any passat es lo següent:

Naixaments, 204; defuncions, 206; matrimonis, 54.

La causa d' aquest estat n' es sens dupte á las moltas invasions de malalties infecciosas.

Sardanyola. Cridém l' atenció de nostres vehins y de tothom en general, que 's ficsin molt á qui fant caritat, puix que l' altre dia los Mossos de la Escuadra aquí residents, detingueren á un subjecte que per son aspecte inspiraba sospita y al resgistrarlo; trobaren ab sorpresa que portaba cincuenta cinch duros ab papers del Banch d' Espanya, y algunas monedas de plata sense donar cap rahó satisfactoria d' ahont los habrá tret.

Ab lo dit ni ha prou, pera que nostres vehins estigan alerta perque no 'ls passi cap malt cas.

Sant Cugat. Ha mort D.ª Rosa Borrás y Martí, viuda del distingit escriptor marresá D. Ignaci Ramon Miró, y mare de D.ª Anita Miró, senyora esposa del metje d' aquesta població D. Ignaci Guitart.

Al donarloshi nostre mes sentit pesam, preguém á Deu per l' anima de la difunta.
Q. E. P. D.

La Ma de Deu; aixis s' anomena un drama catalá, en tres actes y en vers original del jove autor D. Joseph Ciurana y Majó, estrenat la nit del vinticinch de Desembre últim, festivitat de Nadal en lo Centre Catòlich d' aquesta vila.

Dita obra per son conjunt y per alguna de sas parts, nos evidenciá que dit autor promet, si, perfeccionantse mes y mes en son projecte d' escriurer pera 'l teatro, procura fugir de l' idealisme, presentant la realitat mes manifesta.

En son conjunt, l' obra está animada de un bon fondo moral, que sens dupte es aquest lo principal móvil del autor.

Alguns dels personatjes també, resultan bastant ben dibuixats.

Per aixó es que, encare que fém aquestas observacions, fillas del bon efecte que profesém envers l' autor; no per aixó habém de deixar de unir nostre entussista aplaudiment als molts que li tributá lo públich ripolletench la nit del estreno.

Fins avuy sols coneixiam al autor de *La Ma de Deu* com á escriptor que no ha entrat á las taulas del teatro; are que hi ha pujat, réstans sol dir que, condicions molt bonas reuneix lo Sr. Ciurana pero que no duptém sabrá sortir ayρός mes encara, en altres produccions.

Los actors tots contribuiren á fer remitir las cualitats de sos respectius papers mereixent consignarse l' acte segon que resultá molt acabat.

Representaren dita obra los Srs. Bulbana, Lacoma (D.) Arús (Ll.), Verdaguer (M.), Verdaguer (J.), Companyó, Miró y los noys Roca (J.) y Navinés (B.) de aquesta vila, acompanyats del conegut y celebrat actor de Barcelona D. Joan Fàbregas.

Rebin tant l' autor de *La Ma de Deu* com tots los actors nostra mes coral enhorabona.

L' ESTISORAYRE.

SECCIO AGRICOLA

Vinyas Americanas

Referent á las mateixas y á la reconstitució de la vinya en lo Vallés, publicá en lo número anterior un estimat coloborador nostre, un atinat estudi, fent veurer las classes de ceps americans que podrian elegirse pera dit objete atenent las condicions climatolójicas y composicions de son terreno.

Avuy nosaltses, sempre atents al progrés de nostra classe agricola venim á parlar en pró de la vinya americana fent veurer l' importancia que se li dona, no solsament en aquesta comarca, sino principalment en l' estranger.

Aquí en lo Vallés ja vá prenent peu entre 'ls principals agricultors lo propósit de la reconstitució de la vinya americana, puix que si 's dona ullada per nostros serrats se veurá manifesta nostra afirmació.

Aixó á primera vista sembla que deuria exitar mes y mes á nostras corporacions, quinas rebrian lo general agraument si feyan lo que en altres paisos fant, principalment los que estan á devant de la Governació del Estat.

Pera no anar lluny, cal citar tan sols en pró de lo que deixen apuratat que segons diu un periodich extranjer; en Hungria se talla confiansa que tenen los vicultors en la reconstitució en las vinyas per medi dels ceps americans, que lo Goberny y particulars se dedican ab anhel á la replantació, facilitantla lo primer per tots los medis possibles.

En Arad hi há un Viver dirigit per lo Govern húngar, de trescentas hectáreas de peus mares de *Riparia*, *gloire de Montpelier*, *Rupestris del lot*, *Rupestris Martin*, etc; y además cincuenta hectareas dedica-

das á viver de multiplicació que conté sis millions de injerts y molts millions de barbats.

Recentment se ha observat en terrenos mol humits y rics d' aquell viver la aparició del Rotblanc (*charrinia diplodiella*) en los serments herbacis de la *Rupestris del Lot* y de la *Riparia gloire*, enfermetat descuberta també en alguna regió de Fransa sobre 'l fruyt del *Aramon* y del *Cinsant*.

Aixó vol dir que al plantar la vinya no s' ha de deixar á sas propias energias sino que, atenent los elements que son causa de sa destrucció, s' han de combatre pera sortir ayrosos los agricultors de s' empresa, una de las mes principals pera millorar l' estat actual de la Agricultura. Es clar que segons diem nosaltres, fins lo sol te tacas; y si avuy l' agricultor veu sa salvació en la reconstitució de la vinya per medi dels ceps americans no per aixó á de deixar d' estudiar los elements que s' opesan á son desenrollo y procurar sortirne ayros lo mes bé possible.

RIPOLLETENCH.

MERCATS

Granollers.—7 Janer 1897. Pessetas la Cuarterr.—Blat, 17 y mitja á 18.—Monjetas ganxet, 29 á 30.—Monjetas paretanas, 21 á 22.—Ordi, 8 á 8 y mitja.—Blat de moro, 10 y mitja.—Favons, 12 y mitja á 13.—Bessas, 15.—Cibada, 8.—Sigrons, 25 á 26 y Fajol, 9 á 10.

Vendrell.—Las tranzaccions dels dos més importants productes agricolas de la comarca de Vendrell, ó sia lo ví y las garrofes, se cotisan á preus més que regulars. Las darreras se venen á 6 pessetas quintá, preu no alcanat de moltissims anys á aquesta part; en quant al ví 's cotisá á 19 y 20 pessetas la carga de 121 litros, haventse realisat algunas partidas, classe superior, á 21 pessetas. Dits preus van sostenintse per ara desde dos ó tres mercats á aquesta part.

Festas majors desde 'l dia 11 al dia 17 del corrent

Dia 17.—San Antoni de Vilamajor y Vilanova y Geltrú.

Firas desde 'l dia 11 al 17 del corrent

Dia 14.—Sant Hilari.—17.—Anglés, Borjas d' Urgell, La Bisbal, Malgrat, Navata, Palamós, Sant Celoni, Sant Quirse de Besora, Santa-Pau y Sant Servant.

SOLUCIONS AL TRENCA-CLOSCAS ANTERIOR

Xarada—Qua.

Tarjeta—Un manresa del any vuit.

TRENCA-CLOSCAS

ROMBO

a l a
c l o s c a
a n s

Sustituir los punts ab lletras, de mane-
ra que donguin: 1.ª ratlla: Xifra romana.-
2.ª Part del aucell.—3.ª Músich catalá.—
4.ª Parentiu.—5.ª Consonant.

EMPURDANÉS DOLS.

GEROGLIFICH

X
X AS
I
X E

P.

Santoral de la Setmana

Dillúns 11.—St. Higiní p. mr. y St. Salvi mr.
Dimàrs 12.—St. Arcadi, St. Aelredo ó Alfredo
Abat del Cister y Sta. Taciana, mrs.
Dimecres 13.—St. Gumersindo cf. y Sta. Gláfi-
ra, vg.
Dijous 14.—St. Hilari b. y dr. Sta. Macrina.
Divendres 15.—St. Pau primer hermitá y Sant
Mauro, ab.
Dissapte 16.—St. Fulgencio b. y dr. St. Mar-
celo p. mr.
Diumenge 17.—Lo Dolcíssim Nom de Jesús,
St. Antoni ab. y Sta. Rosalina cartuixana.

CORRESPONDENCIA

J. A.—F. S.—J. C. U.—R. F. I.—Ripollet.
J. E.—Sardanyola.
J. V.—Sant Cugat.
Excm. Sr. D. T. B. L. Madrit.
A. LL. A.—Sant Martí de Provensals.
J. G.—L. C.—Barcelona.
Quedan suscrits.

I. P.—Barcelona.
B. L.—Sant Martí de Provensals.
Anirán los anuncis tal com desitjan.
L' ADMINISTRADOR.

Empordanés Dols.—P.—L' Ignocent.—Ri-
polletench.
R. B.—Sabadell.
N. F. S.—Barcelona.
J. M. C.—Granollers.
T.—Sardanyola.
Anirá, gracias.
V. P.—Mollet, rebut tart; escrigui y anirá
junt ab lo vinent.
A. I. C.—Sant Martí de Provensals: escri-
gui y anirá.

Lo DIRECTOR.

Imprempta de M. Ribera, Sant Domingo, 34.-Sabadell.

ANUNCIS

LA VEU DEL VALLÈS

PREUS DE ANUNCIS

	Per 1 any	Per 1 trimestre
1/8 plana	30 pta.	10 ptas.
1/4 "	50 "	15 "
1/2 "	85 "	25 "
3/4 "	125 "	35 "
1 "	160 "	45 "

Ademés los senyors anunciants tenen dret a un número del periòdich per cada octau de plana de que consti l' anunci y durant lo temps que aqueix surti. També 's fan preus convencionals según la clase y objeto de l' anunci.

GUANO SUPERIOR

Dipòsit Central, Joan Roviralta (a) Joa-
net del Gireula. — Carrer del Calvari, 77.

RIPOLLET

FUNERARIA LA SEPULCRAL

La sin rival en economia y buen servicio.

Diligencias gratis

— DE —

IGNACIO PUIGMARTÍ

Administracion y taller

Sucursal

CARRETAS, 54

GERONA, 85

TIERRAS Y TRASLADOS DE RESTOS A TODOS
PUNTOS.—EXPORTACION A PROVINCIAS

BARCELONA

GRAN MAGATSEM DE FILATS

— D' —

ESTAM Y LALNA

DEL SENYOR

Ramón Trasserra

especialitat en Chals, Moca-
dors d' abrich, Nubes, etc.

AL POR MAJOR GRAN BARATURA

Carrer de Basea, 31.--1.er

BARCELONA

TALLERS DE IMPREMPTA

LITOGRAFIA Y ENCUADERNACIONES

— DE —

MAGÍ RIBERA

Sant Domingo, 34.-Sabadell

TELÉFONO 159

TRABALLS COMERCIALS

FÀBRICA DE PLEGADORS D' CARTRO

A PREUS FABULOSAMENT BARATOS

PRONTITUT Y ECONOMIA